

Evropski puls

Elektronski mjesecnik za evropske integracije broj 97, oktobar 2013.



TEMA BROJA

Zašto se Izvještaj EK o Crnoj Gori za 2013. razlikuje od prethodnih

intervju

Advokat,
Stanko Marić

izazovi u EU

Sporazum iz Maastrichta
20 godina poslije

region

Kako političari na Balkanu
guše medijske slobode



Uvodnik:

Svako svoj posao



Vladan Žugić

Negdje krajem 2001. premijer Milo Đukanović je, nakon vrlo neprijatnog sastanka sa tadašnjim visokim predstavnikom EU za spoljnu politiku i bezbjednost Havijerom Solanom u Vili Gorica, saopštio da referendum o nezavisnosti Crne Gore nema alternativu. U martu 2002, bez jasne naznake i poslijeponočnog sastanka osvanuli smo u novoj državi - državnoj zajednici Srbija i Crna Gora - koja je zbog pritiska EU i Solane u šali nazvana *Solanija*. U prvoj reakciji na Izvještaj o napretku Crne Gore o EU za 2013. u kojem EU traži da se osigura "politički i pravosudni" nastavak afere "Snimak", predsjednik DPS-a je rekao da je to za njih "završena priča". Samo nekoliko dana kasnije, i nakon ponovljenih stavova EU o aferi "Snimak", Đukanović je kazao: "Evo možda jedna rečenica, da bismo bili sigurni da su svi dobro razumjeli ono što sam rekao – politički, taj proces je završen. Pravosudno, svako radi svoj posao". Sa stanovišta onih koji u EU i Briselu mijere napretak Crne Gore, dalji tok istrage u aferi "Snimak" biće test nezavisnosti pravosuđa, sa novim kadrovima koji će biti birani u narednim mjesecima, i mogućnost da smanje politizaciju i korupciju u javnoj upravi. Sa stanovišta DPS-a, optužnica i presuda za bilo kojeg od funkcionera te partije ili političko kažnjavanje, pa makar ono bilo u vidu žrtvenog jarca koji će sam podnijeti ostavku na neku od funkcija kao čin navodne političke odgovornosti, značilo bi urušavanje partijsko-vojne lojalnosti i hijerarhije što bi vodilo slabljenju vladajuće partije. Vrh DPS-a je svjestan da će EK i EU na ovom slučaju insistirati do kraja.

Kalendar

02. oktobar

EU više nije tako privlačna / Vladama zemalja koje ulaze u pregovarački proces sa Evropskom unijom (EU) biće sve teže da prikažu Uniju kao cilj kome treba težiti, jer ulazak u Evropu ne donosi ekonomsku prednost kao nekad, izjavio je Kristof Bender, zamjenik predsjednika Evropske inicijative za stabilnost (ESI) na panel diskusiji "Proces pristupanja Hrvatske EU koje lekcije Crna Gora može naučiti", koju je organizovao Centar za građansko obrazovanje (CGO) u saradnji sa ESI.

16. oktobar

"Snimak" u Izvještaju o napretku / Evropska komisija (EK) preporučila otvaranje poglavlja 23 i 24 sa Crnom Gorom, ali i od nje zatražila da osigura "politički i pravosudni" nastavak rješavanja afere "Snimak". "Gledajući unaprijed, Crna Gora bi trebalo da osigura politički i pravosudni nastavak navodnih zloupotreba javnih fondova za ciljeve političkih partija", navodi se u zaključcima Izvještaja EK o napretku Crne Gore za 2013. Ukazuje se da zemlja treba da uloži napore za efikasnu primjenu akcionih planova za pregovaračka poglavlja 23 i 24, da nastavi borbu protiv korupcije i organizovanog kriminala, posebno onu na visokom nivou i da riješi slučajeve napada na novinare. EK je predložila i otvaranje pregovora za šest poglavlja jer je ocijenila da je Crna Gora napredovala u javnim nabavkama, pravu preduzeća, pravu intelektualne svojine, informacionom društvu i medijima, poreskoj politici, preduzetništvu i industrijskoj politici.

28. oktobar

Još bez dogovora o Rezoluciji o EU / Poslanički klubovi nijesu uspjeli da se dogovore o tekstu Rezolucije o procesu integracija Crne Gore u EU jer poslanici DPS ne prihvataju amandman na prijedlog rezolucije koji je prethodno jednoglasno usvojen na Odboru za evropske integracije. Prema amandmanu, Vlada bi bila dužna da u roku od 30 dana dostavi nove pregovaračke pozicije ukoliko one dobiju negativno mišljenje tog skupštinskog tijela, dok je Predlogom rezolucije predviđeno da Odbor razmatra informacije o pregovaračkom procesu i daje mišljenja o pitanjima koja se otvaraju tokom pregovora.

29. oktobar

Više će se znati za pet godina / Šef Delegacije EU u Crnoj Gori Mitja Drobnič kazao je da će se "nakon pet godina možda naslutiti" dan ulaska Crne Gore u EU i da sada nema smisla govoriti o tome.

Ključna je politička volja



Pišu:
Štefan Füle
Linas Linkevičius

Autori su komesar EU za proširenje i evropsku politiku susjedstva i ministar spoljnih poslova Litvanije



Prije nekoliko mjeseci Evropska unija se ponovo proširila. Hrvatska je postala njena 28. članica. Ovo novo proširenje još jednom je pokazalo da projekt EU ne prestaje, niti se usporava. Ono naglašava i kredibilitet politike proširenja kojom je predviđeno da se zemlje primaju nakon što ispune sve neophodne kriterijume. Agenda litvanskog predsjedavanja u ovom semestru, pravi je dokaz odlučnosti da se nastavi sa ovakvom politikom. Uprkos različitim dinamikama u zemljama proširenja, mogli smo uočiti veoma pozitivne pomake. Istoriski sporazum između Srbije i Kosova od ključne je važnosti jer doprinosi sveukupnoj stabilnosti regiona i obezbjeđuje i Srbiji i Kosovu nastavak evropskog puta. Pored toga, ovo je vjerovatno najupečatljiviji nedavni primjer transformativne moći koju ima proces pridruživanja EU i jasan znak da se čak i najteže odluke mogu donijeti ukoliko postoji jaka motivacija i politička volja. Nakon inovativnog sporazuma o normalizaciji odnosa, obje strane se sada redovno sastaju pod okriljem EU kako bi riješile otvorena praktična pitanja za dobrobit svojih građana. EU je u septembru započela proces skrininga dva veoma važna poglavљa sa Srbijom i sprema se da 28. oktobra pokrene pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju sa Kosovom. Međutim, nedavni napad na osoblje EULEX-a na Kosovu, za čije počinitelje očekujemo da što prije budu izvedeni pred lice pravde takođe pokazuje nužnost angažovanja EU. Pregovarački proces sa Crnom Gorom dobio je novi zamah i dva važna pregovaračka poglavљa u procesu pridruživanja mogu biti otvorena u narednim mjesecima. Mi takođe ulažemo napore da se

pregovori o pridruživanju sa Turskom vrati na pravi kolosjek. Albanija je obezbijedila mnogo naprednije demokratsko sprovođenje nedavnih izbora i mirnu tranziciju vlasti, čime je povećala šanse za dobijanje statusa kandidata. U cilju održavanja zamaha reformi, nastavili smo dijalog na visokom nivou sa Bivšom Jugoslovenskom Republikom Makedonijom i Bosnom i Hercegovinom. Naravno, pridruživanje EU se ne odvija u vakuumu. U trenutnoj ekonomskoj klimi, građani članica i zemalja koje teže pridruženju, sve su više zabrinuti zbog uticaja tekućeg proširenja. I samo upravljanje procesom proširenja oslikava ove probleme. Pregovarački proces zasniva se na strogoj uslovjenosti, gdje svaki naredni korak zavisi od opipljivog napretka postignutog na terenu. Tu se ne radi o precrtyavanju obaveza sa spiska, već o postizanju mjerljivih rezultata u oblasti osnovnih prava i sloboda, vladavine prava, dobrog upravljanja i demokratije. Jačanje vladavine prava, unaprijedenje kapaciteta za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, napredak u primjeni ljudskih prava i demokratskih standarda i sloboda donose direktnu korist građanima širom Evrope. Proširenje je uspešna priča EU, koja se ogleda i u nedavnoj Nobelovoj nagradi za mir. No, ako želimo da budemo i ozbiljni i realni, ne bi trebalo da padnemo u iskušenje da predstavimo suviše bajkovitu sliku. Primjeri koje smo naveli pokazuju da je napredak moguć gdje god postoji politička volja da se fokusira na reforme i gdje se program EU smatra nacionalnim prioritetom. Mi smo svjesni činjenice da reforme ne napreduju željenom brzinom svuda u regionu i u svim oblastima. Potrebno je mnogo više toga odraditi, ali ovo ne bi trebalo da obeshrabi proces proširenja EU, koji ima veliku transformativnu moć. U ovom slučaju prijetnju ne predstavlja samo proširenje već zamor od reformi. Mogućnosti da se odlučno krene naprijed na putu ka evropskim integracijama jasno su vidljive i jednakot otvorene svim zemljama koje tome teže. Na ovim zemljama je da pretoče ove mogućnosti u realnost za dobrobit svojih građana, kao što je to učinila Hrvatska. Mi ćemo nastaviti da im pružamo podršku na njihovom putu, znajući da se ovo tiče i našeg zajedničkog uspjeha koliko i kredibiliteta proširenja kao jedne od glavnih politika EU.

Izvor: www.delmne.ec.europa.eu

Što je karakteristično za ovogodišnji Izvještaj o napretku Crne Gore

Brisel nikad precizniji i oštriji



Svetlana Pešić

Evropska komisija je u Izvještaju o napretku za Crnu Goru za 2013.godinu preporučila otvaranje pregovora sa Crnom Gorom u poglavljima 23 - Pravosude i temeljna prava i 24 - Pravda, sloboda i bezbjednost, što se i očekivalo nakon što je Skupština Crne Gore usvojila dugo odlagane ustavne amandmane u dijelu pravosuđa. Ali, kao nikada do sada, da li zbog toga što je Crna Gora otvorila pregovore ili što je iza nas izvještajni period u kojem praktično da i nije bilo konkretnih rezultata na području vladavine prava, jasno ukazala na ozbiljne probleme. Tako su u prvi plan Izvještaja, objavljenog 16. oktobra, izbile afera „Snimak“ čiji se „pravosudni i politički“ nastavak, kako očekuju u Briselu, mora osigurati i činjenica da je Crna Gora prekršila Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju subvencioniranjem Kombinata aluminijuma. „Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2013. godinu je oštriji i konkretniji od prethodnih, jer je Crna Gora zašla u zonu pristupanja EU u kojoj se od nje očekuju suštinski i mjerljivi rezultati, kojima se ova Vlada ne može pohvaliti, jer u prethodnoj godini nije mnogo uradila u ključnim pitanjima demokratizacije“, ocjena je izvršne direktorke Centra za građansko obrazovanje (CGO), Daliborke Uljarević. U Zaključcima Izvještaja o napretku se navodi da je Crna Gora postigla napredak u uspostavljanju funkcionalne tržišne ekonomije, poboljšala sposobnost preuzimanja obaveza koje proizilaze iz članstva u EU i da nastavlja da, u „dovoljnoj mjeri“, ispunjava političke kriterijume. Prema navodima iz izvještaja Crna Gora bi trebalo da osigura politički i pravosudni nastavak navodnih zloupotreba javnih fondova za ciljeve političkih partija, a takođe i da osigura odgovarajući i primjereno nastavak dugoročnih preporuka OEBS-a na izborni zakon, kao i da ustanovi jasnu demarkacionu liniju između javnog interesa i interesa partije. Dalje se podsjeća da je Crna Gora usvojila akcione planove za poglavlja 23 i 24 i da je na osnovu toga, pozvana da pošalje pregovaračke pozicije koje su dostavljene početkom oktobra.

„Izvještaj Evropske komisije o napretku Crne Gore za 2013. godinu je oštriji i konkretniji od prethodnih, jer je Crna Gora zašla u zonu pristupanja EU u kojoj se od nje očekuju suštinski i mjerljivi rezultati, kojima se ova Vlada ne može pohvaliti, jer u prethodnoj godini nije mnogo uradila u ključnim pitanjima demokratizacije“, ocjena je izvršne direktorke Centra za građansko obrazovanje (CGO), Daliborke Uljarević.

„Implementacija akcionih planova će odrediti dalji tok pregovora. Potrebno je da Crna Gora nastavi da ostvaruje mjerljive rezultate u ovoj oblasti, posebno u pogledu korupcije na visokom nivou i organizovanog kriminala“, navodi se u Izvještaju. Evropski komesar za proširenje **Štefan File**, koji je predstavio u Briselu izvještaje o napretku za 2013. godinu, kazao je da su izvještaji o Crnoj Gori i Srbiji, za razliku od Bosne i Hercegovine, „pozitivne priča“ ali da, ipak, u dokumentu stoji da korupcija i dalje preovladava u mnogim područjima, te da će biti ozbiljan problem Crne Gore na putu ka EU. File je poručio da afera „Snimak“ ostaje u području interesovanja EK koja, sudeći prema navodima iz dokumenta i izjavama zvaničnika, insistiraju da Vlada napravi plan reorganizacije KAP-a i da premijer **Milo Đukanović** vrati sve kovertirane ostavke javnim funkcionerima. Prema zaključcima Izvještaja, to prioritetno pitanje u ovom trenutku za Crnu Goru je pitanje reforme javne uprave čime bi se osiguralo da Crna Gora ima kapacitet da primjeni pravnu tekovinu Evropske unije, da se pozabavi politizacijom i poveća transparentnost i profesionalizam civilnih usluga. „Izvještaj dosta precizno identificira i ključne probleme u okviru procesa reformi koji se odnose na potrebu unapređenja pojedinih



Jovana Marović

zakonskih rješenja, ograničene domete postojećih antikorupcijskih mehanizama, slabe kapacitete za implementaciju zakonodavstva, probleme u kontroli zaključenih ugovora (npr. o javnim nabavkama), itd. Državna uprava je i dalje visoko politizovana, budući da protekla godina nije donijela pomak u racionalizaciji broja zaposlenih na državom i lokalnom nivou, kao i da su afere "Snimak" i "kovertirane ostavke" bacile sjenku na određeni pomak u povećanju transparentnosti postupka zapošljavanja koji je postignut primjenom Zakona o državnim službenicima i namještenicima iz 2011. godine. Problemi koji su postojali ranijih godina i dalje su sveprisutni i to predstavlja razlog za zabrinutost", izjavila je za *Evropski puls* koordinatorica istraživanja u Institutu alternativa **Jovana Marović**. U dijelu Izvještaja koji je posvećen *poglavlju 24*, navodi se da treba popraviti bilans pokrenutih istraga o finansijskom kriminalu, kao i da je prijavljen mali broj podataka o sumnjivim transakcijama.

Igor Lukšić



Šef delegacije Evropske unije u Crnoj Gori Mitja Drobnič nedavno je ukazao je da je Evropska komisija razočarana što je došlo samo do tehničkog izvještaja u parlamentarnoj istrazi o aferi "Snimak" i da, kako ističe, pitanje političke odgovornosti u tom slučaju i dalje ostaje u području interesovanja EK. Ambassador EU u Crnoj Gori je naglasio da kovertiranje ostavki državnih službenika i funkcionera nije u skladu sa principima EU, te da EK očekuje da se kovertirane ostavke državnih službenika vrate onima koji su ih potpisali.

Iako zbir presuda za pranje novca ostaje vrlo nizak, kako se navodi, određen napredak se može uočiti u odnosu na prošlu godinu. Što se tiče borbe protiv korupcije, EK je konstatovala da i dalje nedostaje mjerljivih rezultata, posebno kada je u pitanju korupcija na visokom nivou, te se poručuje da je to razlog za ozbiljnu zabrinutost. "Paralelno sa time Crna Gora bi trebalo da razvije listu rezultata u kojima bi se vidjelo da se korupcija i organizovani kriminal sistematski istražuju i gone, a to bi trebalo da se odnosi i na ljude na visokim položajima. Izrečene kazne trebalo bi da odgovaraju težini počinjenih djela", navodi se u tekstu. Crna Gora se dalje podsjeća da mora preispitati sporni Sporazum "član 23" koji je prije nekoliko godina potpisala sa Vašingtonom, a koji podrazumjeva da državljanji SAD optuženi za ratne zločine ne mogu biti uhapšeni na teritoriji naše države. Crna Gora se, kao i do sada, u Izvještaju pohvaljuje zbog dobrosusjedskih odnosa i promovisanja regionalne saradnje, a posebno kroz inicijativu "Šestorka zapadanog Balkana". Zastupnik te ideje, šef crnogorske diplomatijske **Igor Lukšić** vjeruje da je Izvještaj EK o napretku objektivno pokazao da je Crna Gora ostvarila napredak u ključnim reformama i da nastavlja da bude lider u regionu u evropskim integracijama. Prema njegovim riječima, nalazi iz Izvještaja "detektuju da je Crna Gora nastavila da ostvaruje napredak kroz jasan bilans rezultata u svim oblastima, što potvrđuje snažnu unutrašnju posvećenost i odgovoran pristup u vođenju procesa".

U svakom slučaju, ako Savjet ministara u decembru odluči da otvorí pregovore sa Crnom Gorom, što se čini izvjesnim, dalji napredak neće biti moguć bez konkretnih rezultata u borbi protiv organizovanog kriminala i korupcije, posebno one na visokom nivou, bez konkretnih mjera u reformi i depolitizaciji javne uprave i obezbjeđivanju postupka koji će spriječiti da se afera "Snimak" ponovi.

Crna Gora će, kako je naveo Mitja Drobnič, morati da razmisli i kako da ojača finansijsku nezavisnost i održivost RTCG, kao nacionalnog javnog servisa. „Dobro funkcionisanje javnog servisa jedan je od ključnih elemenata za obezbjeđivanje medijskog pluralizma“, dodao je Drobnič.

Moraju se rasvijetliti prijetnje i napadi na novinare

Osiguranje medijskih sloboda je i dalje od najveće moguće važnosti, jedan je od akelučaka Izvještaja o napretku. Intenziviranjem istraga i krivičnih gonjenja, dodaje se, moraju se riješiti slučajevi prijetnji i nasilja nad novinarima, što uključuje i napade na imovinu medija. "Skorašnji porast broja slučajeva predstavlja razlog za zabrinutost. Napor da se privatizuje štampani medij u državnom vlasništvu bili su neuspješni. Određeni napredak je ostvaren uvođenjem samoregulišućeg modela finansiranja medija. Potrebno je nastaviti promociju stručnih i etičkih standarda", navodi se u Izvještaju. Upravo su napadi na novinare i medijske slobode, sudeći prema onom što su saopštili na konferenciji za novinare predsjednik Evropske komisije **José Manuel Barroso** i predsjednik Crne Gore **Filip Vujanović** bili ključna tema njihovog razgovora. Vujanović je izrazio zabrinutost zbog napada na novinare i rekao da Crna Gora ne bježi od toga. "Država preuzima sve da se to ne desi i da se otkriju počinitelji tih nedjela i zlodjela. Nažalost, takva je realnost našeg regiona i veoma žalim zbog toga. Činimo sve da mediji dobiju uslove za slobodno djelovanje. Uvjeren sam da će Crna Gora svoju privrženost rješavanju tog problema maksimalno iskazati istragama koje su naš prioritet", rekao je Vujanović.

KAP ne može više ovako

Što se tiče ekonomskih kriterijuma, Crna Gora je upozorenja u Izvještaju da mora poštovati pravila iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju kad je u pitanju odnos prema Kombinatu aluminijuma: "Proces oko KAP-a predstavlja rizik za javne finansije". Dodatno, EK smatra da je nužno napraviti plan restrukturiranja KAP-a, radi usklađivanja sa zahtjevima o stabilizaciji i pridruživanju. U Izvještaju se navodi da "nezaposlenost ostaje vrlo visoka", da "korupcija i slaba vladavina prava predstavljaju prepreku za uspostavljanje povoljne klime za biznis." Generalna ocjena u ekonomskim kriterijumima je da je Crna Gora "napredovala prema funkcionalnoj tržišnoj ekonomiji". Evropska komisija je primijetila da je Crna Gora izašla iz recesije, što se dogodilo zbog solidnog turizma, direktnih stranih investicija i porasta izvoza struje. U ovom dijelu Izvještaja se navodi da je deficit na tekućem računu još uvek veoma visok, ali je u tendenciji smanjenja. Vlada bi, kako se navodi, trebalo objektivno da procijeni održivost aluminijskog konglomerata na tržišnim osnovama i da nađe najbolje rješenje, a da ono ne bude preveliki pritisak na javne finansije.

Advokat, bivši član član Sudskog savjeta i predsjednik Udruženja pravnika Crne Gore, Stanko Marić o izboru kandidata za pravosudne funkcije u Skupštini Crne Gore

Realno da se dogovore opozicija i SDP o VDT i drugima rješenjima



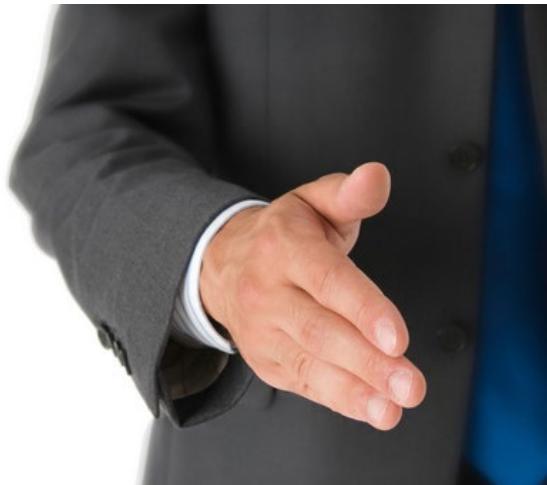
Advokat, bivši član Sudskog savjeta i predsjednik Udruženja pravnika Crne Gore, ocijenio je da nije moguće u prvom krugu glasanja u Skupštini naći dvotrećinsku većinu za izbor Vrhovnog državnog tužioca (VDT), članove Sudskog savjeta i sudske Ustavnog suda. "Mislim da nije moguće naći dvotrećinsku većinu za izbor na bilo koju od ovih funkcija. Jednostavno, razlog vidim u tome da će vladajuća struktura, sasvim prirodno, naći kandidate koji su ljudi od povjerenja tim partijama. Ne vjerujem da će ni jedna opoziciona partija to prihvati, jer to više nije problem partija, već problem države zbog kojeg se ne može napraviti korak naprijed u integracijama prema Evropskoj uniji. Reforma pravosuđa je osnovni zahtjev EU i ne vjerujem da će opozicija prihvati kandidate koji su od povjerenja isključivo vladajuće partije, a na drugoj strani vlast neće prihvatiti ili kandidovati ljudi koji nijesu od njenog apsolutnog povjerenja", kazao je Marić u razgovoru za *Evropski puls*.

» *Kakva je situacija kod drugog kruga glasanja, tropetinskom većinom. Moguće je da DPS izglaša nekoga sa jednom jakom, odnosno dvije opozicione*

partije. Druga mogućnost je da se dogovore SDP i opozicija?

Kao u slučaju prvog glasanja, stoje isti razlozi i kad je u pitanju obezbjeđivanje tropetinske većine sa vladajućom partijom.

Već sada vidimo disonatne tonove između DPS i SDP oko tih i nekih drugih pitanja. Mislim da je jedino moguće i realno da prođu kandidati koji neće biti od povjerenja vladajućoj partiji. Pošto su opozicione strukture raznorodne, ali imaju jedinstven politički interes za reformu pravosuđa, realno je da se usaglase i daju povjerenju kandidatu koji bi bio prihvatljiv i za SDP. Mislim da bi to bilo najbolje rješenje za državu, prije svega za te institucije, za ostvarenje prava i sloboda građana i dalje integracije Crne Gore.



» *Kakva je pravna i politička situacija, ako na neke tih funkcija ne prođe niko od kandidata ili samo dio njih?*

Viđimo da ima različitih stavova o izboru sudske Ustavnog suda jer nije uređena pravna situacija oko prestanka mandaata sudske Ustavnog suda. Ako nije uređena kako i da li sudske Ustavnog suda prestaje funkcija, onda je teško ući u procedure izbora novih sudske. To je veliki problem i zabrinjavajuće je da poslije toliko rada imamo takvu situaciju. To je jednostavno azbuka



ustavno- pravnog i zakonskih sistema. Malo je upitno kako se to desilo, da li je to politička igra ili nije. Prosto ne može čovjek da vjeruje da se može napraviti takav propust.

Što se tiče pitanja, što ako ne bude saglasnosti oko izbora kandidata, onda se postupak jednostavno ponavlja. Ipak, vjerujem da će naći tropetinska većina da se izaberu nosioci tako važnih funkcija zbog interesa građana i integracija u EU.

» U Crnoj Gori je veliko nepovjerenje prema pravosudnom sistemu i Ustavnom суду, prvenstveno zbog ocjene da nijesu nezavisne i nepristrasne, ali i ocjena da nemamo dovoljno administrativnih kapaciteta. Gdje mislite da je taj problem najizraženiji – u tužilaštvu, sudstvu...?«

Mislim da je pogrešan pristup to gledati kao nedostatak kapaciteta, odnosno prevedeno na naš jezik nemamo dovoljno ljudi od struke. Ja vjerujem da nije to tako, već je pitanje da li će neko da radi ili neće da rad svoj posao. U Crnoj Gori ima dosta ljudi sa 20, 30 godina iskustva u struci koji su prepoznat kao nepristrasni, kao neko ko radi po savjeti i po zakonima. To je suština. Nije pitanje da li kod nas ima stručnih ljudi. Oni su u onoj mjeri u kojoj je dovoljno sví stručno, počev od tužilaca, preko sudija redovnih sudsija

i Ustavnog suda, pogotovo ljudi za Tužilački ili Sudski savjet. Samo je pitanje nepristrasnosti i koja je uloga predsjednika Vrhovnog suda, VDT-a i predsjednika Ustavnog suda. Je li njihova uloga da postiću stručan i nepristrasan i savjestan rad ili da slušaju politiku i da utiče na presuđenja o pojedinim zakonima? Takvih je vjerovatno mnogo manje nego onih koji su stručni, rade po svojoj savjeti i po zakonima, ali je pitanje da li su oni spremni da rade na taj način. Bitno je za izbor na ove funkcije naći ljudi koji su spremi da rade nepristrastno i savjesno po cijenu gubitka funkcije.

» Kakav je Vaš stav o ustavnim i zakonskim rješenjima koja su vezana za reformu pravosuda?«

Ja mislim da su neka rješanja i dalje loša, uprkos promjenama.

Tako je krajnje neprihvatljivo da u Sudskom savjetu sjedi ministar pravde i predsjednik Vrhovnog suda. Sudski savjet obezbjeđuje nezavisnost i uslove rada sudova. Ili, što vrijedi kada Skupština bira četiri člana Sudskog savjeta kada imate odnos 4 naspram 6 članova u korist sudske strukture. Tako sada među kandidatima koje je za Sudski savjet izabrala konferencija sudija već imamo kandidate čiji rad nije prepoznat kao nezavistan i nepristrasan. Ko radi 20 ili 30 godina u ovom poslu zna koje su sudsije nepristrasne i da li su radile po savjeti.

V.Žugić



Povezivanje 94 luke i 38 aerodroma

Evropska unija planira da razvije do 2030. veliku saobraćajnu mrežu kako bi bolje povezala svoje članice i podstakla razvoj nerazvijenih oblasti. Evropska komisija je 17. oktobra predstavila devet transevropskih "koridora" koji će povezati zapad i istok i jug i sjever EU. Koridori treba da povežu glavne luke i aerodrome u EU. Planirano je da se protežu od Talina do Lisabona, od Edinburga do Palerma ili od Rostoka do Atine, biće međusobno povezani i obuhvatiće 94 luke i 38 aerodroma. Plan predviđa izgradnju 15.000 kilometara brzih pruga i uključuje 35 projekata izgradnje prekogranične infrastrukture, poput tunela na pruzi Lion-Torino i tunela na prevoju Brener u Alpima. EU će dati oko 40% novca za prekogranične projekte. Planirana je i izgradnja kanala, poput projekta za reke Sena i Šeldu koji bi obuhvatilo Francusku, Belgiju i Holandiju. EK je predviđela za potrebe izgradnje mreže 26 milijardi eura u budžetu za 2014-2020. Koridor Baltik-Jadransko more povezivaće Gdansk i Šćećin sa Trstom i Venecijom.



Bugari ne daju poljoprivredno zemljište

Bugarski parlament je i pored upozorenja EU odobrio produženje zabrane prodaje poljoprivrednog zemljišta strancima na još šest godina, do 2020. Odluka koja je donijeta na incijativu nacionalističke partije Ataka, mogla bi da za posljedicu ima određeni vid sankcija EU. To, takođe, otvara put za recipročne mјere ili zahtjeve članica EU Bugarskoj. Uoči ulaska u EU 2007, Bugarska je izmjenila Ustav kako bi omogućila strancima da kupuje zemljište, ali je uvela moratorijum koji ističe 1. januara 2014. Kupovina zemljišta je osjetljivo pitanje u najsirošnjoj članici Unije, gdje se poljoprivredno zemljište prodaje za cijenu skoro deset puta nižu od prosjeka u EU.

Kriza u Grčkoj pogаđa zdravstvo

Grčke privatne klinike više neće primati pacijente osigurane kod nacionalnog fonda za zdravstveno osiguranje koji im duguje 800 miliona eura. Udruženje grčkih klinika saopštilo je da će pacijentima uskratiti zdravstvene usluge do 3. novembra ili dok Nacionalna organizacija za zdravstveno osiguranje (EOPYY) ne izmiri dug. Problemi u grčkom sistemu zdravstva posljedica su smanjenih davanja zbog finansijske krize, a najviše pogаđaju tzv. ranjive grupe (beskućnike, migrante). Predsjednik EOPYY Dimitris Kontos saopštio je u septembru da je 3,1 milion ljudi izgubilo zdravstveno osiguranje. Kontos je tada kazao i da je još 3,3 miliona građana, poput trgovaca koji su zatvorili radnje, na putu da ga izgubi. Smanjenje javne potrošnje za zdravstvo zbog politika štednje nije "specijalnost" Grčke. Prema zvaničnim evropskim statistikama, između 2008. (kada je počela kriza) i 2011. godine 17 od 28 članica EU smanjilo je izdvajanja za zdravstvo kako bi zauzdalo deficite.



Čak 88 % gradova EU izloženo zagаđenju



Čak 88% stanovnika evropskih gradova je, i pored izvjesnog smanjenja emisije zagаđivača vazduha, i dalje izloženo zagаđenju česticama i štetnom uticaju ozona, čije su koncentracije više od nivoa koje preporučuje Svjetska zdravstvena organizacija, upozorila je Evropska agencija za životnu sredinu (EEA) u svom izvještaju. Istovremeno, u drugoj studiji utvrđeno je i da izloženost određenim česticama tokom trudnoće povećava rizik od rađanja djeteta male težine. "Veliki dio stanovništva ne živi u zdravom okruženju. Evropa mora da uloži napore i ide dalje od zakona koji je usvojila, a koji su blaži od preporuka SZO", rekao je izvršni direktor EEA Hans Bruyninx.

Što piše u izvještajima o napretku za države zapadnog Balkana za 2013.

Dobra godine za sve, osim za BiH

U ovogodišnjem izvještaju o napretku zemalja u procesu pridruživanja, EK je preporučila dodjeljivanje statusa kandidata za članstvo Albaniji i, po peti put zaredom, otvaranje pregovora o pristupanju sa Makedonijom. Na prezentaciji paketa izvještaja za ovu godinu, evropski komesar za proširenje **Stefan Füle** je rekao: "Proširenje je proces koji se stalno razvija uprkos ekonomskoj krizi i ono je i dalje dobra politika, i jedna od najefikasnijih politika EU. Usredosređujući se na najosnovnije probleme – borbu protiv korupcije, zdravu ekonomsku politiku, slobodu govora i medija, ljudska prava i zaštitu manjuna – ona jača političku i ekonomsku stabilnost u zemljama koje teže da nam se pridruže, a samim tim i stabilnost Evropske unije". Osim što još jednom potvrđuje značaj kopenhaških kriterijuma i preporučuje svim zemljama u procesu proširenja da ulože više napore u reformu sudstva i borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije, ovogodišnja strategija proširenja posvećuje posebnu pažnju jačanju ekonomskog upravljanja i unaprijeđenju konkurentnosti. Tako je EK predložila razradu nacionalnih strategija ekonomskih reformi i akcionih planova za upravljanje javnim finansijama. Uz to sve zemlje u procesu proširenja bi trebale da sprovedu dalje reforme kako bi učvrstile principe slobode izražavanja i puno poštovanje prava manjina, posebno Roma. Takođe, neophodno je preduzeti odlučnije mјere u spriječavanju drugih oblika diskriminacije osjetljivih grupa, naročito na osnovu seksualne orijentacije. EK planira da posveti više pažnje ovim pitanjima, između ostalog i kroz usmjeravanje pretpristupnih fondova, npr. izdvajanjem dijela sredstava za finansiranje projekata inkluzije Roma.

Srbija

Ova 2013. je postala istorijska godina u odnosima između EU i Srbije, odlukom da se započnu pregovori o pristupanju 28. juna i stupanjem na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju 1. septembra. Vidljiv i održiv napredak u normalizaciji odnosa sa Kosovom, uključujući primjenu već postignutih sporazume i ubuduće ostaje jedan od ključnih zahtjeva. Uz to, od Srbije se traži da nastavi sa reformama u ključnim oblastima vladavine prava, posebno u pogledu reforme sudstva, antikorupcije, nezavisnosti institucija, medijskih sloboda, antidiskriminacione politike, zaštite manjina i poboljšanja poslovнog okruženja. Komisija očekuje i bolje rezultate u istragama i presudama u slučajevima korupcije i organizovanog kriminala, kao i daljoj reformi javne administracije. Od Srbije se, takođe, očekuje da u narednoj godini započene primjenu medijske strategije, usvajanjem odgovarajućih propisa o javnom informisanju i medijima, javnom servisu

i elektronskim komunikacijama. „Uočava se određeni napredak u naporima vlasti i nezavisnih institucija da se unaprijedi zaštita određenih osjetljivih grupa, posebno LGBT populacija, ali je i dalje vidljiv nedostatak političke podrške u ovoj oblasti“, kaže se u izvještaju. Komisija je izrazila željenje što je Parada ponosa otkazana po treći put zaredom iz bezbjednosnih razloga i naglašila da je time Srbija propustila priliku da pokaže svoju posvećenost osnovnim ljudskim pravima. „Srbija treba da nastavi dosadašnji napredak u popravljanju situacije manjina, uključujući i Rome, i u tom smislu obezbijedi neophodna finansijska sredstva. Potrebno je obezbijediti konzistentnu primjenu pravnog okriva za zaštitu manjinskih prava na čitavoj teritoriji Srbije, posebno u oblastima obrazovanja, i korišćenja manjinskih jezika u medijima i vjerskim obredima“, kaže se u izvještaju. Komisija primjećuje i određena poboljšanja na ekonomskom planu, naročito u pogledu izvoza, ali upozorava da pravna nesigurnost i korupcija i dalje sprječavaju funkcionisanje tržišnih mehanizama, i naglašava neriješeni problem sive ekonomije. U pogledu harmonizacije zakonodavstva za evropskom tekvinom, napredak je postignut u oblasti javnih nabavki usvajanjem novog zakona, a najnovijim amandmanima je donekle vraćena nezavisnost Centralnoj banci. U izvještaju su pohvaljene mјere Vlade Srbije da poboljša poslovno okruženje, posebno odnedavno uvedena praksa procjene uticaja novih zakona na privredni sektor. Međutim, više napore je potrebno da se harmonizuje zakonodavstvo u oblasti zaštite životne sredine, energetske politike i subvencija.

Makedonija

Izvještaj o napretku Makedonije potvrđuje da ova zemlja i dalje ispunjava političke kriterijume u zadovoljavajućoj mjeri, i po peti put zaredom preporučuje otvaranje pregovora o članstvu. EK je pohvalila i sporazum postignut u Makedoniji početkom 2013. kojim je ova zemlja uspjela da prevaziđe političku krizu iz decembra 2012., i pokazala političku volju da rješava probleme putem dijaloga i kompromisa. „Makedonija je već postigla visok stepen usaglašavanja sa političkim kriterijumima članstva za ovaj stadijum pristupanja. U narednoj godini, naglasak treba staviti na primjenu postojećeg pravnog i političkog okvira“, kaže se u Izvještaju. Ekonomski situacija je, takođe, ocijenjena generalno pozitivnom, uprkos blagom pogoršanju tokom prošle godine. „Ukoliko energično pristupi reformama koje će otkloniti struktturne slabosti, makedonska privreda bi u srednjem roku trebalo da bude sposobna da se nosi sa konkurenjom na zajedničkom evropskom tržištu“, tvrdi se u Izvještaju. Komisija je ponovila značaj dobrosusjedskih odnosa za članstvo u

EU i izrazila nadu da će u narednoj godini kroz medijaciju UN-a biti riješeno i pitanje imena zemlje, 20 godina nakon pristupanja Makedonije ovoj organizaciji.

Albanija

Izvještaj o napretku Albanije ističe da je ova zemlja postigla značajan napredak na putu ka evropskim integracijama, usvojivši mјere neophodne za dobijanje statusa kandidata i sproveđeni reforme zacrtane u Mišljenju Komisije iz 2010. Između ostalog, parlamentarni izbori 2013. su sprovedeni u najboljem redu, prema nalazima međunarodnih posmatračkih organizacija. Komisija zato preporučuje da se Albaniji dodijeli status kandidata za članstvo u EU, uz uslov da zemlja nastavi sa borbot protiv korupcije i organizovanog kriminala. Međutim, da bi postigla sljedeći korak u procesu pridruživanja, Albanija mora da ispunji nekoliko ključnih preduslova, među kojima su i reforma javne uprave, jačanje vladavine prava i osnovnih prava. Kao i u slučaju Srbije, Komisija ističe neophodnost vidljivih rezultata u istragama i procesuiranju korupcije na svim nivoima. U izvještaju se upozorava da albanska privreda i dalje pokazuje znake slabosti, uključujući visok stepen nezaposlenosti, kao i veliki budžetski deficit i javni dug, i da je neophodno sprovesti dalje reforme kako bi se unaprijedilo investiciono i poslovno okruženje. „Albanija je napravila određeni pomak u pogledu unaprijeđenja sposobnosti da preuzme obaveze koje proizilaze iz članstva u EU i uskladi svoje propise sa evropskim zakonodavstvom, posebno u oblastima javnih nabavki, statistike, pravosuđa, sloboda i bezbjednosti, i carinske unije. Međutim, potrebno je uložiti više npora obzirom na ograničen napredak u drugim oblastima, naročito u pogledu zakona o intelektualnoj svojini, poreskoj i energetskoj politici, zaštiti životne sredine i klimatskim promjenama“, kaže se u Izvještaju.

BiH

Za razliku od Srbije, Makedonije i Albanije, EK zaključuje da je BiH postigla veoma malo u prethodnoj godini u pogledu ispunjavanja političkih kriterijuma za članstvo. „Politički lideri u zemlji nemaju zajedničku viziju o budućnosti i pravcu razvoja zemlje, ili o tome kako bi ona trebala funkcionisati. Uprkos naporima EU, politički predstavnici BiH nijesu uspjeli da nađu načina da sprovedu presudu Evropskog suda za ljudska prava u slučaju Seđić-Finci o diskriminaciji građana na osnovu etničkog porijekla. Rješenje ovog problema je ključni preduslov za stupanje na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju, kao i za podnošenje zahtjeva za članstvo u EU“, kaže se u izvještaju, i dodaje da u BiH još ne postoji efikasan mehanizam koordinacije pitanja vezanih za evropskih integracija na svim nivoima vlasti. Jedna od oblasti u kojima je postignut značajan napredak

je procesuiranje ratnih zločina i reforma sudstva na nacionalnom nivou. „Zaključivanje Protokola o saradnji u procesuiranju ratnih zločina, genocida i zločina protiv čovečnosti sa Srbijom i Hrvatskom je značajan pomak na regionalnom nivou“, ističe se u Izvještaju. Međutim, EK dodaje da je veoma malo napretka postignuto u pogledu borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala. Dosadašnji učinak u istragama i procesuiranju slučajeva visokog profila je nedovoljan, što ima negativne posljedice po društvo i privredu, upozorava EK. Situacija u privredi je prilično slaba, što se posebno odražava na visoku nezaposlenost i rasprostranjeno sivo tržište. Usklađenost sa evropskim propisima je ograničena. U izvještaju se traži da BiH što prije harmonizuje nacionalno zakonodavstvo sa Evropskom direktivom o javnim nabavkama iz 200, obzirom da je BiH jedina zemlja u regionu koja to još nije učinila.

Kosovo

Iako je Kosovo prilično iza ostalih zemalja regionala u pogledu stadijuma pridruživanja EU, Komisija ocjenjuje da je ove godine postignut istorijski pomak. Dobar razvoj odnosa sa Srbijom, kao i ispunjavanje zahtjeva koje je EK formulisala u prošlogodišnjoj studiji izvodljivosti su doprinijeli da EU odobri početak pregovora o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. U izvještaju se navodi i da je Kosovo unaprijedilo kapacitete za ispunjavanje osnovnih prioriteta evropskih integracija, poput vladavine prava, javn uprave, zaštite manjina i trgovine, i da je spremno za početak pregovora o stabilizaciji i pridruživanju. Što se tiče pregovora o viznoj liberalizaciji, Kosovo je usvojilo ili izmjenilo ključno zakonodavstvo u ovoj oblasti u skladu sa zahtjevima EU, uključujući zakone o azilu, finansiranju političkih partija i trgovine ljudskim bićima. Dalju naporu su, međutim, neophodni kako bi se učvrstila vladavina prava, reformisala javna uprava i izborni sistem, i obezbijedila osnovna ljudska i manjinska prava. Uprkos određenim pomacima ka uspostavljanju funkcionalne tržišne ekonomije, biće neophodno mnogo investicija i daljih reformi kako bi Kosovo moglo da se na duži rok nosi sa pritiscima konkurenčije i slobodnog tržišta. To se posebno odnosi na reforme poslovnog okruženja, podršku javnom sektoru i otklanjanje strukturalnih problema na tržištu rada kako bi se smanjila nezaposlenost. Za uspješno zaključivanje pregovora o SSP-u, Kosovo će morati još da poradi i na određenim oblastima trgovine, konkurenčije i unutrašnjeg tržišta. Komisija poziva vlasti i da ulože dalje napore na suzbijanju ilegalne trgovine i klanja životinja, kao i da sprovedu efikasniju kontrolu nad tržištem stoke i bezbjednosti hrane i fitosanitarnih standarda. U izvještaju se takođe insistira na intenzivnijim naporima ka zatvaranju lignitske elektrane u Obiliću, Kosovo A.

Priredila: V.Šćepanović

Poglavlje 10: Informaciono društvo i mediji



Chiara Gaia lascone

U okviru poglavlja 10 pregovori se vode o elektronskim komunikacijama i informacionoj tehnologiji, uslugama informatičkog društva i elektronske trgovine, audiovizuelnoj politici tj. medijima, ali i regulaciji zaštite maloljetnika od neprimjerenih programskih sadržaja. Uz to se promovišu evropska audiovizuelna djela, štiti filmska građa, razvija medijski pluralizam, itd, a sve sa ciljem stvaranja evropskog informacionog prostora. Glavna uloga Generalnog direktorata za informaciono društvo i medije, koji je odnedavno postao dio Generalnog direktorata za komunikacijske mreže, sadržaj i tehnologije (DG CONNECT), je da unaprijedi aktivnosti i politike, koje će sa jedne strane eliminisati prepreke djelotvornom funkcionisanju unutrašnjeg tržišta telekomunikacijskih servisa i mreža, a sa druge strane osigurati da u ispunjavanju ovih ciljeva uvijek ima u vidu potrebu za zaštitom osjetljivih podataka u oblasti elektronskih i audio-vizuelnih

komunikacija, kao i zaštitu maloljetnika i ljudskih prava. Poglavlje 10 obuhvata široku lepezu tema unutar zakonodavstva Evropske unije. Na prvom mjestu su elektronske komunikacije i informaciona tehnologija. Ovo pitanje je regulisano



Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (član 106) koji su potpisali Crna Gora i EU, a u kojem je naglašeno da će se saradnja na tom polju „prvenstveno fokusirati na prioritetna područja u vezi sa pravnom tekvinom (...) sa krajnjim ciljem usvajanja evropske pravne tekovine od strane Crne Gore (...) tri godine nakon stupanja na snagu ovog ugovora.“ Crna Gora je važnost novih tehnologija i informacionog društva prepoznala odlukom da se dio koji se bavi komunikacijama iz Ministarstva pomorstva i saobraćaja 2010. preseli u Ministarstvo za informaciono društvo, postajući tako Ministarstvo za informaciono društvo i telekomunikacije. U 2008. je donijet novi Zakon o elektronskim komunikacijama, a Agencija za telekomunikacije je transformisana u Agenciju za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Pitanje nezavisnosti ovog regulatornog tijela, izaziva, međutim, određenu dozu zabirnutosti obzirom da jer su članovi Savjeta Agencije imenovani ranijom odlukom Vlade. Iako je to sada





u nadležnosti Skupštine Crne Gore, nezavisnost Agencije ostaje ugrožena, obzirom na činjenicu da Ministarstvo i dalje ima apelaciona i nadzorna ovlašćenja Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju stupio na snagu u maju 2010, pa bi Crna Gora uskoro morala da uskladi domaće zakonodavstvo sa evropskom regulativom u ovoj oblasti. Neki koraci su već preduzeti u tom pravcu, na primjer kroz napredak u zaštiti prava potrošača. U Izveštaju o napretku Crne Gore za 2011. se tako ističe dobar učinak Agencije u primjeni zakona, na primjer tako što je primorala telefonske operatere da striktno poštuju zakon i objavljaju svoje tarife i opšte uslove. Međutim, izveštaj takođe upozorava da je broj prijava protiv odluka Agencije porastao. Određeni pomaci su postignuti i u drugim oblastima od javnog interesa, na primjer kroz pojačanu tržišnu konkurenčiju u polju mobilne telefonije. Sa tri mobilne kompanije koje posluju u zemlji, postoji velika mogućnost da će korisnici uspjeti da nađu operatora koji najviše odgovara njihovim potrebama. Upravo je ovo aspekt koji slobodno tržište i konkurenčija treba da garantuju, ali nedostatak povoljnijih

ponuđača i dalje ostaje problem na tržištu kablovskog interneta. Treba dalje razviti zakonski okvir tako da se stvori okruženje u kome će potrošač imati priliku da odabere najpovoljnijeg operatera. Uz pojavu novih i sve brojnijih zahtjeva građana/ki prema javnim institucijama, EU snažno podržava revoluciju (neki bi to nazvali samo značajnim poboljšanjem) u stepenu korišćenja novih tehnologija kako bi se dao adekvatniji odgovor na potrebe građana/ki. Navedeno se odnosi na usluge informacionog društva: nove kovanice poput e-vlada, e-registar i e-potpis se sve češće mogu čuti i u Crnoj Gori. Prema definiciji Svjetske banke termin e-vlada se odnosi na upotrebu informacionih tehnologija od strane vladinih tijela u različite svrhe: u cilju efikasnijeg pružanja usluga, bolje komunikacije sa preduzetnicima i industrijom, olakšavanje pristupa značajnim informacijama, ili boljem upravljanju institucijama. Ostvarene povoljnosti bi trebale voditi smanjenju korupcije, povećanju transparentnosti vlasti, lakšeg pristupa uslugama, rastu prihoda ili/i smanjenju troškova. To podrazumijeva da će korišćenje programa zasnovanih na Internetu biti nezaobilazan korak u razvoju javnih politika i praksi. Ipak, Crna Gora je još u ranoj fazi tog procesa: nikakav napredak nije ostvaren ka dalnjem uskladivanju Zakona o elektronskom potpisu i e-trgovini sa pravnom tekvinom EU iako je ova tema usko vezana za potrebu zaštite podataka i elektronskim putem. Sljedeća tema obuhvaćena poglavljem 10 je audiovizuelna politika koja zahtijeva uskladivanje zakonodavstva sa direktivom Televizija bez granica, što stvara uslove za slobodno prekogranično emitovanje televizijskih programa unutar EU. Kao jedna od osnovnih direktiva u ovom polju, Televizija beg granica teži da ispunji dva glavna cilja: sa jedne strane, teži se osiguravanju kretanja evropskih televizijskih programa unutar EU, a sa druge strane zahtijeva da TV kanali, gdje

god je to moguce, posvete polovinu svojih programa evropskim produkcijama. Zemlje članice i zemlje koje su u pregovorima moraju da osiguraju slobodu prijema i ne smiju da ograničavaju prenos televizijskih programa iz drugih zemalja članica na svojim teritorijama. Direktiva, ipak, sadrži određene restrikcije koje se odnose na zaštitu maloljetnika, koje su prenesene u crnogorsk zaknodavstvo putem dva pravilnika za bolju zaštitu maloljetnika. U okviru audiovizuelne politike, Crna Gora je novim Zakonom o digitalnom emitovanju, usvojenim u julu 2011. preuzela obavezu da u potpunosti pređe na digitalnu komunikaciju do 1. januara 2013. Pitanje informacionog društva, kako u obliku audiovizuelne politike tako i u oblasti elektronskih komunikacija, ne može biti posmatrano odvojeno od fundamentalnog prava koje leži u osnovi svake rasprave o informacionom društvu i medijima, a to je sloboda izražavanja. Uz slobodu izražavanja, fundamentalna prava slobode medija, slobode prijema i emitovanja informacija moraju biti garantovana. Kada je riječ o Crnoj Gori, Izvještaj o napretku iz 2011. potvrđuje da je zemlja postigla određeni napredak

ka slobodi medija, što je bio i jedan od prioriteta postavljenih u prethodnom Mišljenju. Konkretnije, izmjene i dopune Zakona o krivičnom postupku i Krivičnog zakonika iz jula 2011. predstavljaju korak naprijed ka usvajanju standarda i jačanju slobode izražavanja, jer je kleveta u potpunosti dekriminalizovana i zajedno sa uvredom uklonjena iz Krivičnog zakonika. Dodatno, Vrhovni sud je u skladu sa praksom Evropskog suda za ljudska prava, propisao smjernice kojim se regulišu najviši iznosi novčanih naknada u slučajevima klevete. Ovim je takođe smanjen broj tužbi protiv medija, iako je veliki broj neriješenih slučajeva još u toku. Druga oblast koja se tiče slobode izražavanja je poštovanje privatnosti i dostojanstva u medijima, posebno u odnosu na djecu. U tom kontekstu, Izvještaj o napretku iz 2011. ističe da profesionalna etika i novinarski standardi i dalje predstavljaju razlog za zabrinutost. Prednosti koje nam informacione tehnologije i elektronske komunikacije donose su brojne, vrijeme papira i rukopisa polako prolazi, te se stoga moramo pripremiti i prilagoditi novim tehnologijama, digitalizovanom svijetu i novoj e-terminologiji i praksi.

Poglavlje 10 sadrži pravila koja omogućavaju efikasno funkcionisanje zajedničkog tržišta u području telekomunikacionih usluga i mreža, kao i njihovu promociju, razvoj i širu dostupnost. Cilj EU je da korisnicima osigura usluge po povoljnim cijenama (mobilna i fiksna telefonija, pristup internetu, besplatni hitni pozivi i dr.) uz stimulaciju tržišne utakmice i smanjenje dominacije monopolija koji se i dalje održavaju za određene usluge (npr. pristup internetu velike brzine). Jedan od prioriteta EU je inkluzija informatickog društva, radi smanjenja digitalne podijeljenosti na različitim nivoima. U području audiovizuelne politike odnosno medija, naglasak je na zaštiti maloljetnika od neprimjerenih programske sadržaja i oglašavanja, kao i na pravilima o televizijskoj trgovini i oglašavanju.

Izvor: publikacija "Europa u mom gradu – o čemu pregovaramo i što nam pregovori sa EU donose?", objavljena u okviru projekta Europa u mom gradu, koji je Centar za građansko obrazovanje (CGO) sprovodio tokom 2011. i 2012, u saradnji sa Centrom za monitoring (CEMI) iz Podgorice i Građanskim inicijativama (GI) iz Beograda, a uz podršku Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori.

Evropsko građanstvo kao osnov evropskih integracija

Centar za građansko obrazovanje (CGO), u saradnji sa fondacijom Friedrich Ebert i NVO Natura, organizovao je 28. oktobra 2013. u Podgorici, konferenciju "Evropsko građanstvo kao osnov evropskih integracija", kao završni događaj u okviru projekta "EU Info Bus-na putu ka EU", koji podržava Delegaciju EU u Crnoj Gori, na kojoj je učestvovalo preko 80 predstavnika MVPEI-a, Skupštine Crne Gore, lokalnih samouprava, NVO, medija, političkih partija, diplomatskog kora i studenata. Konferenciju je otvorila **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a, koja je predstavila rezultate projekta koji je trajao 11 mjeseci, imao preko 45 događaja, niz publikacija i promotivnih materijala u okviru sveobuhvatne informativno-edukativne kampanje u 6 crnogorskih opština – *Cetinju, Danilovgradu, Kolašinu, Mojkovcu, Nikšiću i Podgorici*. "Naš EU info bus je i vizuelno i suštinski izazvao veliku pažnju građana i građanki u opština kroz koje je prošao. Osim efektne poruke, autobus je sa sobom donosio ljude spremne na dijalog, razmjenu argumenata, prenošenje informacija, znanja i vještina – a to je postulat na kojem se zasniva demokratizacija i europeizacija svakog društva, pa i crnogorskog. Nadam se da ćemo u nastupajućem periodu svi nastaviti još intezivnije da voditi argumentovani i evropski i unutarcrнogorski dijalog" poručila je Uljarević. **Mitja Drobnić**, šef Delegacije EU u Crnoj Gori, je naglasio da je 2013. proglašena godinom evropskog građanstva ocjenjujući da je to dobra mogućnost da se građani Unije podsjetе što EU znači za njih i koja prava imaju. „Građani Crne Gore, takođe, treba da budu informisani o Evropskoj uniji, njenim politikama, te koristima i odgovornostima koje članstvo u Uniji donosi. Treba da budu svjesni činjenice da proces pristupanja Uniji transformiše društvo u cjelini i zahtijeva njihovo aktivno učešće i saradnju“, rekao je Drobnić uz pohvale realizaciji projekta «EU info bus na putu ka EU!» i CGO-u. **Milivoje JURIŠIĆ**, sekretar Pregovaračke grupe iz Ministarstva za vanjske poslove i evropske integracije, je posebno govorio o značaju komuniciranja evropskih vrijednosti u Crnoj Gori i zalaganja za društvo koje sistem EU garantuje. Nakon uvodnih govorova, uslijedila je sesija: „*Gdje su crnogorske opštine u procesu evropskih integracija?*“, u okviru koje su se, prisutnim učesnicima, obratili čelnici opština koje je EU info Bus posjetio na putu kroz Crnu Goru, i koji su aktivnom saradnjom doprinijeli uspjehu ovog projekta. Govorili su dr **Miomir Mugoša**, gradonačelnik Glavnog grada Podgorica, **Aleksandar Bogdanović**, gradonačelnik Prijestonice Cetinje, Branislav Duranović, predsjednik opštine Danilograd, **Darko Brajušković**, predsjednik opštine Kolašin, **Slavenko Blažević**, predsjednik Skupštine opštine Mojkovac i **Slobodanka Roganović**, iz opštine Nikšić koji su se osvrnuli na projekte koji su realizovani uz podršku Delegacije EU, kao i na značaj opština u samom procesu informisanja građana i delegiranja predstavnika lokalnih vlasti u Briselu kako bi došlo do uspješnijeg

povlačenja evropskih fondova. Saglasili su se u ocjeni da pomoći i podrška od strane Vlade Crne Gore, ali i Delegacije EU mora biti intezivnija, kao i da se mora dati veći značaj opština u ovom procesu. Konferencija je zatvorena promocijom publikacije "Crna Gora i EU: uloga i značaj medija u procesu evropskih integracija", u okviru koje su predstavljeni uporedni nalazi istraživanja monitoringa medijskog izvještavanja o ključnim momentima integracije Crne Gore u EU, kao i odgovori iz intervjuja sa novinarima/kama koji prate ovu temu u vodećim crnogorskim medijima, uz preporuke o unaprijeđenju evropskog diskursa u Crnoj Gori. O tome su govorili **Dragan Mugoša**, portparol Delegacije EU u Crnoj Gori koji je naglasio da je neophodno raditi na kontinuiranom usavršavanju novinara i **mr Maja Vujašković Đureinović**, autorka publikacije, koja je zaključila da mediji moraju imati olakšan pristup relevantnim sagovornicima kako bi lakše približili proces integracijama građanima.

Crnogorska kultura kao dio evropskog kulturnog nasljeđa

Centar za građansko obrazovanje (CGO) organizovao je 18. oktobra 2013., na Cetinju, u saradnji sa Ministarstvom kulture, panel diskusiju na temu „*Crnogorska kultura kao dio evropskog kulturnog nasljeđa*“, kao dio projekta "EU Info Bus-na putu ka EU", koji CGO realizuje u saradnji sa fondacijom Friedrich Ebert i NVO Natura, uz podršku Delegacije EU u Crnoj Gori. Na panel diskusiji su govorili **Daliborka Uljarević**, izvršna direktorka CGO-a, prof. Branislav Mićunović, ministar kulture, Nj.E. **Mitja Drobnić**, šef Delegacije EU u Crnoj Gori i prof. mr **Janko Ljumović**, direktor Crnogorskog narodnog pozorišta. Događaj je okupio studente umjetničkih fakulteta sa Cetinja, predstavnike institucija kulture i lokalne samouprave. Tokom panela, Uljarević je predstavila projekt „*EU Info Bus- na putu ka EU*“ čija je realizacija počela na Cetinju, gdje se panelom o ulozi crnogorske kulture kao dijelu evropskog kulturnog nasljeđa simbolički završava. Ministar Mićunović je naglasio značaj procesa evropskih integracija za kulturu i istakao napore koje je Crna Gora uložila kada je riječ o usvajanju evropskih propisa, o čemu svjedoči privremeno zatvaranje pregovaračkog poglavlja 26: Obrazovanje i kultura. Ambasador Drobnić je izrazio zadovoljstvo što je u prilici da govorio o kulturnoj raznolikosti i politici Unije, naglašavajući ulogu promocije i očuvanja kulturne baštine, kao i mogućnosti kulturnog turizma. Profesor Ljumović je govorio o izazovima očuvanja kulturne raznolikosti u Crnoj Gori i značaju obrazovanja za umjetnost. Panelisti su zaključili da je neophodno posvetiti veću pažnju apliciranju za projekte Evropske unije, kako bi se doprinijelo razvoju crnogorske savremene umjetnosti i očuvanju njene kulturne baštine.

Ugovor iz Maastrichta - 20 godina poslije

Posljednji veliki cilj EU



Maastrichtskim ugovorom ili Ugovorom o Evropskoj uniji, koji je stupio na snagu prije 20 godina, EU je otisla korak dalje od svog prvobitnog ekonomskog cilja - stvaranja jedinstvenog tržišta, a u prvi plan su izbile i njene političke ambicije. U dugojoj istoriji evropskog projekta taj ugovor predstavlja veliku prekretnicu zbog stvaranja jedinstvene valute, moćnog simbola i ključnog koraka naprijed u evropskoj integraciji. Međutim, 20 godina poslije, EU teško pronalazi novi projekt koji bi podstakao izgradnju Unije, posustale zbog krize i rastućeg nepovjerenja građana. Ugovor o Evropskoj uniji potpisani je u Maastrichtu 7. februara 1992., a stupio je na snagu 1. novembra 1993. Sklapanje novog ugovora je uslijedilo nakon promjena na spoljašnjem i unutrašnjem planu, poput pada komunističkih vlasti u istočnoj Evropi i ujedinjenja Njemačke. Na unutrašnjem planu članice su željele da se napredak ostvaren primjenom ranijih ugovora dopuni drugim reformama. Ugovorom iz Maastrichta je ustavljena Evropska unija na "tri stuba" - Evropska zajednica, zajednička spoljna

U dugojoj istoriji evropskog projekta ugovor iz Maastrichta predstavlja veliku prekretnicu zbog stvaranja jedinstvene valute, moćnog simbola i ključnog koraka naprijed u evropskoj integraciji i uvođenju novina, poput evropskog državljanstva

i bezbjednosna politika i pravosuđe i unutrašnji poslovi, kao kombinacija nadnacionalnog i međuvladinog pristupa, a tu strukturu je zadržala sve do stupanja na snagu Lisabonskog ugovora 1. decembra 2009. Ugovor se odnosio na pet ključnih ciljeva: jačanje demokratskog legitimiteta institucija i njihove efikasnosti, uspostavljanje ekonomске i monetarne unije, razvoj socijalne dimenzije i uspostavljanje zajedničke spoljne i bezbjednosne politike. Zajedničke politike se uvode u šest novih oblasti: transevropske mreže, industrija, zaštita potrošača, obrazovanje i obuka, politika za mlade i politika u oblasti kulture. Ankesom o socijalnim pitanjima proširena su prava Komisije u tom domenu i utvrđeni ciljevi poput zapošljavanja, poboljšanja uslova života i rada, odgovarajuće socijalne zaštite i socijalnog dijaloga. Jedna od većih novina je bilo i uvođenje evropskog državljanstva, principa prema kojem je građanin neke članice i građanin Unije. Evropsko državljanstvo je omogućilo nova prava građanima, poput prava da se slobodno nastanjuju na području EU, da se kandiduju na evropskim i opštinskim izborima u zemlji u kojoj žive, da uživaju zaštitu diplomatskih predstavnštva drugih članica i da ulože peticiju Evropskom parlamentu i pritužbe zaštitniku građana. Ugovorom se uvođi nova procedura u donošenju odluka kako bi se omogućilo usaglašavanje Evropskog parlamenta i Savjeta, a mandat Evropske komisije se produžava sa četiri na pet godina kako bi se uskladio sa

mandatom Evropskog parlamenta. Ugovorom je ustanovljen i Odbor regionala, savjetodavno tielo koje zastupa regionalne i lokalne interese u zakonodavnom procesu. Ugovorom iz Maastrichta je predviđeno uspostavljanje evropske ekonomske i monetarne unije koja podrazumjeva koordinaciju ekonomskih politika članica, nadzor tog procesa i podvrgavanje članica finansijskoj i budžetskoj disciplini. Ugovor koji je time otvorio put uvođenju jedinstvene evropske valute 1999., čuven je upravo po kriterijumima u oblasti budžetskog deficit-a i javnog duga, ograničenjima koje su države članice kršile, počevši od Francuske i Njemačke sredinom 2000-ih. Političari i stručnjaci danas se slažu da je monetarna unija bila loše zamisljena zato što je nije pratila fiskalna, a još manje ekonomska unija, navodi se u analizi agencije Frans pres. "Nije bilo volje" među državama, ističe **Daniel Gros**, direktor Centra za evropske političke studije. Podsećajući na izreku da je lako biti general poslije bitke, on napominje da su tadašnji lideri bili usredsređeni na borbu protiv inflacije i deficit-a, ne očekujući probleme s bankama. Ugovor iz Maastrichta nije pripremio Evropu na "velike izazove za stabilnost finansijskog sistema", dodaje Gros. Brojni stručnjaci smatrali su još prije 20 godina da je stvaranje monetarne unije bez bankarske, ekonomske i političke unije "ludilo", podseća **Nicolas Veron** iz briselskog ekonomskog instituta. Stvari su funkcionalne do izbijanja bankarske krize koja se brzo pretvorila u dužničku krizu i krizu eura, a potom se prelila na ostatak privrede, piše AFP. Suočeni s egzistencijalnom krizom, Evropljani su "brzopleti" pronašli odgovore, konstatiše **Jean-Dominique Giuliani**, predsjednik Šumanove fondacije. Nakon što je ubacila milijarde eura da bi popunila rupe i spasila sistem, Evropska unija je pokrenula više inicijativa u pokušaju da izbjegne novu krizu - jačanje budžetske discipline i uspostavljanje bankarske unije. I pored početnih manjkavosti, Maastricht je bio "posljednji put kada je određen veliki cilj", smatra Giuliani. "Od tada nema ničeg", kaže on. Evropska unija je uvijek građena na mahove,

Brojni stručnjaci smatrali su još prije 20 godina da je stvaranje monetarne unije bez bankarske, ekonomske i političke unije "ludilo", podsjeća Nicolas Veron iz briselskog ekonomskog instituta

ali je sebi zadavala ambiciozne ciljeve. Nakon Drugog svjetskog rata, to je bio mir poslije dva razarača sukoba, potom jedinstveno tržište i kraj granica za robu i građane, i na kraju valuta. Kao demokratski i prosperitetan prostor, EU je takođe bila privlačna snaga koja je rezultirala talasima proširenja, sredinom 2000-ih i na istočnoevropske, bivše komunističke zemlje. Međutim, zbog krize i povećanja evrofobije, evropski lideri sve više igraju na sigurno i ponovo se bude nacionalni egoizmi. Bivši francuski predsjednik **Valéry Giscard d'Estaing**, jedan od začetnika eura s Evropskim monetarnim sistemom, gorko žali što Evropa "više nema cilj" i predlaže da to bude "izgradnja privredne sile uporedive" sa SAD i Kinom. Evropska unija mora da pronađe način da ostane "jedna od tri velike svetske sile" do 2050, cijeni Giuliani. Tu ambiciju trebalo bi da prati plan i precizni vremenski rokovi, dodaje on i zalaže se za dalje ekonomsko usklađivanje, posebno u oblasti fiskalne politike, ali i socijalne politike. Predsjednik Evropskog savjeta **Herman Van Rompuy** smatra da je jaka Evropa moguća samo ako se bude zasnivala na "jakoj privredi", s "većom ekonomskom usklađenošću u euro zoni". "Naš socijalni model mora da opstane", dodaje Van Rompuy. Međutim, kad je reč o zadiranju integracije u "srce suvereniteta", Veron insistira na pitanju demokratskog legitimiteta čiji "deficit" doprinosi podrivanju povjerenja građana. Kao i bivši predsednik Evropske centralne banke **Jean-Claude Trichet**, mnogi su uvjereni da je za to potrebno bar "jačanje ovlašćenja Evropskog parlamenta", koji se bira na opštim i direktnim izborima. Znači, novi ugovor.

Priredila V. Šćepanović.

Balkanski političari i sa njima povezana lica podnijeli više stotina tužbi protiv medija i novinara

Silom protiv činjenica



Političari na Balkanu podnijeli su više stotina tužbi protiv medija i novinara, što bi, sudeći po ekspertima, moglo da dovede do gušenja slobode medija u regionu. Lokalni sud u Banja Luci je 18. oktobra naložio isplatu odštete u iznosu od otprilike 2.500 eura predsjedniku Republike Srpske (RS) **Miloradu Dodiku**, na osnovu njegove tužbe protiv novinarke

Ljiljane Kovačević. Dodik je podnio tužbu protiv Kovačevićeve nakon što je 2009. godine objavila tekst o izvještaju Državne agencije BiH za istrage i zaštitu, u kojem se Dodik optužuje za zloupotrebu položaja i proneyjeru 70 miliona eura. Sud BiH je istragu prebacio Specijalnom tužilaštvu RS, a od nje se odustalo krajem 2012. „Ova presuda je zeleno svjetlo za sve političare kojima se ne svida kako novinari pišu o njima. Sud im je poručio: tužite novinare i dobićete ih. Ja sam osuđena za objavljivanje potpuno tačne vijesti. Naravno, ja ću podneti žalbu, ali žalba ne odlaže izvršenje i ja ću ovaj novac morati da platim“, rekla je Kovačevićeva, dopisnica novinske agencije Beta iz Beograda.

Makedonski sud je 20. oktobra novinaru Tomislavu Kezarovskom izrekao kaznu zatvora u trajanju od 4 i po godine, zbog otkrivanja identiteta zaštićenog svedoka na suđenju za ubistvo, dok je sud u Banja Luci 18. oktobra naložio isplatu odštete u iznosu od otprilike 2.500 eura predsjedniku RS Miloradu Dodiku, na osnovu njegove tužbe protiv novinarke Ljiljane Kovačević koja je 2009. objavila tekst o izvještaju Državne agencije BiH za istrage i zaštitu, u kojem se Dodik optužuje za zloupotrebu položaja i proneyjeru 70 miliona eura

Neki eksperti kažu da su takve presude suprotne međunarodnoj obavezi razvoja i zaštite slobode medija i slobode izražavanja. Sloboda medija je centralni pokazatelj spremnosti zemlje da se pridruži EU. Ona nagovještava posvećenost demokratiji, dobru upravu i političku odgovornost, navodi Unija u svom programu proširenja.

„Nijedan novinar ne bi trebalo da bude krivično gonjen zbog izvještavanja o aktivnostima tužilaca i sudstva“, rekla je za *SETimes* **Dunja Mijatović**, predstavnica Organizacije za evropsku bezbednost i saradnju (OEBS) zadužena za slobodu medija. „Političari moraju prestati da pokreću parnice protiv novinara na osnovu klevete, te pokazati viši nivo tolerancije od ostalih građana. Ovakve tužbe guše medijske slobode.“ Prema podacima srpskog državnog zavoda za statistiku, sudovi te zemlje donijeli su tokom prošle godine odluke u 553 slučaja klevete i uvreda, od čega je znatan broj bio nepovoljan po medije.



Makedonski sud je 20. oktobra novinaru **Tomislavu Kezarovskom** izrekao kaznu zatvora u trajanju od 4 i po godine, zbog otkrivanja identiteta zaštićenog svjedoka na suđenju za ubistvo, što je izazvalo bojazni u pogledu slobode medija u Makedoniji.

Advokat **Ana Kolarević**, sestra **Mila Đukanovića**, koji sedam mandata obavlja funkciju premijera, podnijela je prošle godine tužbe protiv tri novine zbog tekstova u kojima se navodi sumnja da je uzimala mito tokom kupovine Crnogorskog telekoma od strane Mađar telekoma. Kolarevićeva je tražila da joj svaka od tih novina plati po 100.000 eura kao odštetu za sadašnju i buduću emotivnu bol koja je posljedica tih tekstova. U avgustu je sud naložio dnevniku *Vijesti* da plati Kolarevićevoj 5.000 eura, ali je druge dvije novine oslobođio optužbi u ovom slučaju.

„Informacije o korupciji visokih zvaničnika koje iznosimo su od javnog značaja. Tužbama se te informacije pokušavaju zaustaviti. Odštete su vrlo visoke i utiču na ionako slabu finansijsku situaciju u medijima“, rekla je **Milka Tadić-Mijović**, direktorka nedeljnika *Monitor* jedne od tuženih novina.

Prema Reporterima bez granica, BiH je 68. u Indeksu slobode medija 2013, što znači da je pala 10 mesta u odnosu na prošlu godinu. Srbija je 64, Hrvatska 65, a Kosovo i Bugarska su zauzeli 85. i 87. mesto. Crna Gora je pala sedam mesta i sada je 113, a Turska je 154. među 179 zemalja.

Prema Reporterima bez granica, BiH je 68. u Indeksu slobode medija 2013, što znači da je pala 10 mesta u odnosu na prošlu godinu. Srbija je 64, Hrvatska 65, a Kosovo i Bugarska su zauzeli 85. i 87. mesto. Crna Gora je pala sedam mesta i sada je 113

Borka Rudić, generalna sekretarka udruženja novinara BiH, kaže da je novinarima i građanima potreban veći stepen zaštite od pravosudnih institucija. „Političari su javne ličnosti i moraju biti predmet kritike. Novinari i građani imaju pravo da ocjenjuju njihov rad. Nažalost, situacija je za sada veoma loša. Preko 500 tužbi protiv novinara je podnijeto samo u Sarajevu u posljednjih 10 godina“, rekla je Rudićeva.

Dvadesetoro mladih uspješno završilo Školu ljudskih prava - XVIII generacija

Centar za građansko obrazovanje (CGO) organizovao je tokom oktobra 2013. u Podgorici Školu ljudskih prava -XVIII generacija, u okviru regionalnog programa *Obrazovanje za ljudska prava i aktivno građanstvo na zapadnom Balkanu*, koji podržava Ministarstvo inostranih poslova Kraljevine Norveške. Dvadeset srednjoškolaca koji su izabrani od 80 prijavljenih kandidata/kinja, došli su u Školu ljudskih prava iz Podgorice, Nikšića, Bara, Cetinja i Danilovgrada. Cilj Škole je da upozna mlade sa teorijom i idejom ljudskih prava, principima demokratije, tolerancije, solidarnosti, nenasilne komunikacije i da kod njih razvije kritičko mišljenje. Takođe, Školom se žele podstići i osnažiti mlade osobe za poštovanje ljudskih prava i primjenu vrijednosti i kulture ljudskih prava kroz aktivan odnos prema društvenim pojavama u njihovom svakodnevnom životu. Školu ljudskih prava karakteriše otvoren i interaktivni koncept predavanja, gdje učesnici pored teorijske nastave učestvuju u radionicama, gledaju igrane i dokumentarne filmove koji se bave ljudskim pravima i o njima razgovaraju. U radu sa mlađima učestvovali su brojni predavači i radioničari, predstavnici institucija i aktivisti NVO koje se bave ljudskim pravima. Dodatno, za polaznike je organizovana i *posjeta Upravi policije, tokom koje su imali mogućnost da se upoznaju* sa organizacijom i djelovanjem ove institucije koja se bavi zaštitom ljudskih prava na terenu. Školu ljudskih prava XVIII generacija uspješno su završili: Nikola Bošković, Maša Vujović, Jovana Perić, Marija Marković, Filip Đelević, Anja Avramović, Marija Boljević, Jelena Lalić, Iva Tomašević, Marija Milikić, Nina Rašović, Milica Jovanović, Džana Mucević, Nikola Knežević, Dragana Miladinović, Itana Bulatović, Jovana Ivanović, Valentina Ostojić, Martina Ivanović i Lenka Mirković.

Akcija "Trčim za REKOM" u Podgorici

U okviru 20. *Jubilarnog podgoričkog maratona* u Podgorici je 27. oktobra održana akcija "Trčim za REKOM", u organizaciji *Centra za građansko obrazovanje (CGO)* ispred koalicije za REKOM. Osim u Podgorici, akcija je istog dana realizovana i u Ljubljani, sa ciljem da skrene pažnju donosiocima odluka, ali i široj javnosti, na neophodnost što bržeg osnivanja REKOM-a. U podgoričkoj trci za REKOM učestvovao je veliki broj mlađih ljudi, koji su sa obilježjima REKOM-a trčali u sklopu trke za srednjoškolce i time dali i neposredan doprinos afirmaciji inicijative za REKOM, pokazavši svoju privrženost ideji osnivanja regionalne komisije koja bi trebalo da doprinese rasvjetljavanju ratne prošlosti i uspostavljanju ponovnog povjerenja i trajnog mira na području bivše Jugoslavije.

Crnogorska premijera dokumentarca „Većina počinje ovde“

Dokumentarni film "Većina počinje ovde" premijerno je prikazan u Podgorici, 30. oktobra 2013. u organizaciji *Centra za građansko obrazovanje (CGO)* i *Balkan Investigative Reporting Network (BIRN)*. Nakon projekcije filma, uslijedila je panel diskusija koju je vodila **Mirela Rebronja**, koordinatorka programa u CGO-u. Film "Većina počinje ovde", belgijskog reditelja **Lode Desmet**, u produkciji BIRN-a, bavi se tematikom učešća mlađih u procesu suočavanja sa prošlošću prikazujući oni u zemljama regiona znaju o prošlosti i ratnim godinama i koliko je važno da o tome danas razgovaraju, a radnja filma prati putovanje šestoro mlađih ljudi iz BiH, Hrvatske, Srbije, Crne Gore, Makedonije i Kosova kroz zemlje nekadašnje Jugoslavije. Crnogorsku premijeru ovog dokumentarca odgledalo je, i na pratećoj diskusiji je učestvovalo preko 80 predstavnika NVO sektora, medija, mlađih iz političkih partija, polaznika Škole ljudskih prava i Škole demokratije koje organizuje CGO, studenati i zainteresovanih građana.

Potpisan Memorandum o saradnji sa Upravom za inspekcijske poslove

U okviru projekta „*Inspekcijom protiv korupcije*“, 30. septembra 2013. **Đaliborka Uljarević**, izvršna direktorka Centra za građansko obrazovane (CGO) i **Božidar Vuksanović**, direktor Uprave za inspekcije poslove (UIP) potpisali su *Memorandum o saradnji*, sa ciljem utvrđivanja modaliteta saradnje, koordinacije i razmjene informacija tokom realizacije projekta. Opšti cilj projekta je da se doprinese povećanju povjerenja javnosti u sektor krivične pravde kroz primjenu efikasnih aktivnosti koje prate vladine odgovore na nezakonite radnje i korupciju. Poseban cilj je da se prate aktivnosti i jačaju kapaciteti UIP-a kao građanima najbližeg instrumenta za adresiranje korupcije i loših praksi u javnim institucijama u Crnoj Gori. Projekat se realizuje uz podršku Programa krivičnog prava za civilno društvo (*The Criminal Justice Civil Society Program – CJCSP*) koji finansira američki Stejt dipartment.

Politička akademija

U organizaciji Fondacije *Friedrich Ebert* i Udruženja za razvoj socijaldemokratije *Novo društvo* u Zadru (republika Hrvatska) je od 11. do 13. oktobra održan četvrti seminar Političke akademije koja okuplja polaznike/ce iz Hrvatske, ali i po jednog/u predstavnika/cu iz Crne Gore, Srbije, Bosne i Hercegovine i Makedonije. Akcenat posljednjeg seminara *Političke akademije* stavljen je na oblikovanje javnih politika u oblasti ekonomije i obrazovanja, ali i na budućnost ljevice kao političke i društvene orientacije. Predavači su bili su profesori Fakulteta političkih znanosti, *prof. dr. sc. Zdravko Petak*, i *dr. sc. Tonči Kursar*. Ovaj seminar je poslužio i kao prilika za osrt na prethodne susrete ovogodišnje Političke akademije, kroz okrugli sto *Društvo, politika i ekonomija Hrvatske u Evropskoj uniji*, na kojem su pored prethodno navedenih predavača svoja zapažanja izložili i *Tonino Picula*, član Evropskog parlamenta i *prof. dr. sc. Nenad Zakošek*, dekan Fakulteta političkih znanosti. Ispred CGO-a, u prva tri seminara Političke akademije učestvovao je *Damir Nikočević*, saradnik na programima, dok je u posljednjem dijelu učešće uzela *Željka Ćetković*, saradnica na programima.

Obuka za nastavnike/ce Gradaškog vaspitanja i Zdravih stilova života o diskriminaciji

U Podgorici, od 11. do 13. oktobra 2013, *Centar za građansko obrazovanje* (CGO) i Ministarstvo prosvjete, uz podršku *Savjeta Europe* organizovali su dvodnevni seminar/obuku za nastavnike/ce realizatore nastavnog programa *Gradaško vaspitanje i Zdravi stilovi života o diskriminaciji*. Na seminaru je učestvovalo 30 nastavnika/ca ovih predmeta iz čitave Crne Gore, sa ciljem jačanja kapaciteta škola i kompetencija nastavnika za rad sa djecom u oblasti preveniranja ili odgovora na diskriminaciju na osnovu seksualne orientacije. Sa njima su radili predstavnici Ministarstva prosvjete i CGO-a, predstavljajući im nalaze nedavno objavljene analize o zastupljenosti LGBT tema u školskim programima i udžbenicima, ali i vodeći praktične sesije, koje uključuju radionice, rad u grupama i konkretnе pripreme pojedinih časova. Nastavnici/e su seminar ocijenili vrlo visoko, naglašavajući značaj direktnе primjene znanja i vještina sa seminara tokom nastave.

Javne nabavke na lokalnom nivou u Crnoj Gori

U Rožajama je 10. oktobra održana panel diskusija o javnim nabavkama i sprovođenju Zakona o javnim nabavkama na lokalnom nivou, kao dio aktivnosti projekta "Korupcija na lokalnom nivou - nulta tolerancija!" koji sprovodi Centar za građansko obrazovanje (CGO), u saradnji sa Institutom Alternativa, NVO Bonum iz Pljevalja i NVO Nadom iz Herceg Novog, uz podršku Delegacije EU u Crnoj Gori. Panelisti su bili **Jovana Marović**, koordinatorka istraživanja u Institutu alternativa (IA), **Mara Bogavac**, pomoćnica direktora Uprave za javne nabavke, **Aleksandar Mitrović**, rukovodilac Sektora za pravne i opšte poslove u Privrednoj komorbi Crne Gore i **Boris Marić**, viši pravni savjetnik u CGO-u. Tokom panela su analizirani problemi koje opštine imaju sa neadekvatnim planiranjem javnih nabavki, kao i kontrolom u vezi sa sprovođenjem ugovora o javnim nabavkama.

Budućnost Evropske unije – nacionalni suverenitet i/ili centralizacija

U Budimpešti je 25. oktobra 2013, održana konferencija „*Budućnost Evropske unije – nacionalni suverenitet i/ili centralizacija?*”, u organizaciji *Central European Policy Centre (CEPC)*, sa ciljem otvaranja rasprave o predviđanjima budućnosti EU u dijelu institucionalne i političke saradnje među zemljama članicama, a iz perspektive zemalja Centralne Evrope. Na konferenciji su učestvovale istaknute ličnosti iz parlamentarnog života Mađarske, ali i uticajne političke ličnosti iz zemalja Centralne Evrope. Na konferenciji je bio **Vladimir Vučković**, asistent na programima u CGO-u i stipendista Vlade Mađarske.

European Citizenship in Youth Work Training in Spain

The Training Course on European Citizenship in youth work (ECTC) is aimed at supporting the professional development of youth workers and youth leaders by extending their critical understanding of European Citizenship, exploring and experiencing its potential, and enabling them to recognise and integrate European Citizenship in their youth work. The training course puts into practice the priority European Citizenship of the Youth in Action programme and the new programme from 2014, by aiming to:

- To critically explore the meaning, relevance and implications of European citizenship in youth work in all its dimensions;
- To promote and facilitate the active use of programmes and structures in support of youth work on European Citizenship, including Youth in Action;
- To experiment and explore the potential of European Citizenship for active democratic change in society;
- To associate the participants with the current discourse on European Citizenship (its concepts, formal meanings and expressions)
- To exemplify the connection between European Citizenship, Human Rights, Democracy and ICL and the underlying values.
- To update participants on how European Citizenship will be addressed in Erasmus+ Youth in Action from 2014.

It will take place in Mollina, in the province of Malaga (Spain) between February 24 and March 2 2014.

The course is intended to address individuals working with young people in a professional capacity on a paid or voluntary basis (e.g. youth workers, youth leaders, community and social workers, teachers), who:

- have experience in directly developing and managing a project with and for young people;
- have organised or co-organised at least one youth project with a European dimension;
- are committed and motivated to work directly with young people on issues related to European Citizenship;
- are supported by their organisation in their current and future work;
- have a general knowledge and understanding of youth and youth work realities in their contexts;
- are motivated to undergo training and able to attend the course for its full duration;
- are able to work in English.

Application deadline is 24 November 24, 2013.

For more information please visit:

<https://www.salto-youth.net/tools/european-training-calendar/training/european-citizenship-in-youth-work-training-course-in-spain.3768/>

Izdavač: Centar za građansko obrazovanje (CGO)

EIC Bilten - Evropski puls - je elektronski časopis koji izlazi uz podršku fondacije Friedrich Ebert od 2005. Od 2013. *Evropski puls* izlazi u okviru projekta "EU Info bus – na putu ka EU!" koji se finansira iz komunikacionog budžeta Delegacije Evropske unije u Crnoj Gori, a kofinansira ga fondacija Friedrich Ebert. Zaveden je u Ministarstvu kulture pod rednim brojem 578.

Glavni i odgovorni urednik: Vladan Žugić

Uređivački kolegijum: Vera Šćepanović, Daliborka Uljarević, Damir Nikočević

Prevod i lektura: CGO

Art direktor: Ilija Perić

Ilustratorka: Dragana Koprivica

Producija: identity & promotion

Adresa redakcije: Njegoševa 36/I Tel/fax: +382 20 665 112, 665 327 ep@cgo-cce.org, info@cgo-cce.org
Evropski puls možete preuzeti na sajtu www.cgo-cce.org ili se pretplatiti za direktnu mjesecnu elektronsku dostavu putem maila ep@cgo-cce.org

Sadržaj publikacije je isključiva odgovornost Centra za građansko obrazovanje (CGO)
i ne može se smatrati da održava stavove Evropske unije.

